

1. А. І. Сухоруков, Ю. М. Харазішвілі. – К.: НІСД, 2012. – 368 с.
2. Светуных С. Г. Комплекснозначный анализ и моделирование неравномерности социально-экономического развития регионов России: [монография] / С. Г. Светуных, А. В. Заграновская, И. С. Светуных. – СПб., 2012. – 129 с.
3. Сментина Н. В. Оцінювання впливу стратегічних заходів на соціально-економічний розвиток регіонів / Н. В. Сментина // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. – 2014. – Т.1 (Випуск 2/2). – С. 110-118.
4. Аналіз ринкової кон'юнктури: [посібник] / В. Р. Кучеренко, А. В. Андрейченко, Р. В. Грінченко, В. А. Карпов. – Одеса: ОНЕУ, 2014. – 344 с.
5. Статистичний щорічник Одеської області за 2013 рік. – Одеса, 2014р. – 500 с.

УДК 334.7.012.003.12 (477)

Труніна І.М.
доктор економічних наук,
доцент кафедри міжнародної економіки
Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Сучасне нестабільне економічне середовище зумовлює необхідність глибокого вивчення стану діяльності суб'єктів господарювання з метою вироблення механізму їх стійкого розвитку та запобігання банкрутства. Аналіз фінансово-економічного стану є важливим складником ефективного управління формуванням, розміщенням і використанням ресурсів підприємства. Фінансовий стан визначається величиною, складом і структурою активів, власного капіталу і зобов'язань, певні співвідношення яких зумовлюють фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність суб'єктів господарювання.

Ключові слова: підприємницька діяльність, економічне середовище, методи оцінювання, ефективність, фінансово-економічний стан.

Труніна І.М. МЕТОДЫ ОЦЕНКИ СОСТОЯНИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ

Современная нестабильная экономическая среда обуславливает необходимость более глубокого изучения состояния деятельности субъектов хозяйствования с целью выработки механизма их устойчивого развития и предотвращения банкротства. Анализ финансово-экономического состояния является важной составляющей эффективного управления формированием, размещением и использованием ресурсов предприятия. Финансовое состояние определяется величиной, составом и структурой активов, собственного капитала и обязательств, определенные соотношения которых обуславливают финансовую устойчивость, ликвидность и платежеспособность субъектов хозяйствования.

Ключевые слова: предпринимательская деятельность, экономическая среда, методы оценки, эффективность, финансово-экономическое положение.

Trunina I.M. METHODS OF EVALUATION OF THE STATE OF ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE

The modern unstable economic environment causes the necessity for a more profound analysis of the state of activity of economic entities with the aim of working out a mechanism of their stable development and prevention of bankruptcy. Analysis of financial and economic status is an important component of effective management of formation, placement and use of enterprise resources. Financial status is determined by the value, composition, and structure of assets, equity and liabilities, particular ratio of which causes certain financial stability, liquidity and solvency of business entities.

Keywords: entrepreneurship, economic environment, methods of evaluation, efficiency, financial and economic state.

Постановка проблеми. Необхідність оцінювання стану діяльності підприємства диктується тим, що визначення перспектив розвитку відповідно до інерційних методів прогнозування цілком засновано на діагностиці діяльності підприємства. Діагностика дає змогу виявити негативні аспекти і тенденції розвитку суб'єкта господарювання та виробити стратегію його розвитку, що дає змогу усунути наявні вади й підвищити ефективність діяльності [2].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченню актуальності та розкриттю сутності основних методик оцінки стану підприємницької діяльності приділили увагу А.А. Беляєв, О.С. Варганов, В.А. Верба, А.Е. Воронкова, О.О. Гетьман, М.М. Глазов, А.П. Градов, Н.Г. Данілочкіна, Н.М. Євдокимов, Т.О. Загорна, А.В. Кириєнко, Б. Коласс, Е.М. Коротков, Т.Д. Костенко, Л.А. Костирко, В.І. Кузін, А.І. Муравйов, Н.В. Родіонова, Т.І. Решетняк, І.Г. Сокириська, З.Н. Соколовська, І.Д. Фаріон, В.М. Шаповал, Г.О. Швиданенко та ін. [3].

Мета статті. Відсутність чітких вимог до методики оцінки ефективності діяльності підприємства в прак-

тиці господарювання нерідко призводить до істотних прорахунків, а погіршення діяльності підприємства – до його банкрутства. Це пояснюється передусім тим, що ефективність досить складна, багатогранна категорія, яка пов'язана з суттю і змістом важливих економічних законів та яка відображає інтереси усього суспільства і кожного індивідуума окремо, а також охоплює усі сторони господарської діяльності – виробництво в цілому та, зокрема, усі його сфери і ланки [2].

Викладання основного матеріалу. Актуальним для підприємств України сьогодні є питання фінансово-економічного стану підприємства. В умовах ринкових відносин зростає самостійність підприємств, їх економічна і правова відповідальність.

Кожне підприємство самостійно відповідає за свою роботу та ухвалює рішення щодо подальшого розвитку. Як наслідок, виживає той, хто найкраще використовує наявні ресурси з метою отримання максимальної суми прибутку за результатами здійснення господарської діяльності. При цьому різко зростає значення аналізу фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання.

Аналіз фінансово-економічного стану є важливим складником ефективного управління формуванням, розміщенням і використанням ресурсів підприємства. Фінансовий стан визначається величиною, складом і структурою активів, власного капіталу і зобов'язань, певні співвідношення яких зумовлюють фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність суб'єктів господарювання [4].

Серед фінансових проблем чи не найважливішою є оцінка і аналіз фінансового стану підприємства, який формується під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх чинників. З одного боку, він є результатом діяльності суб'єкта господарювання, свідчить про його досягнення та набутки, з іншого – виявляє передумови та резерви для розвитку підприємства.

Думка про те, що розвиток методів аналізу фінансового стану підприємства проходив переважно в США та Західній Європі, не може викликати особливих заперечень: цей аналіз покликаний обслуговувати потреби ринкової економіки, і тому лише розвиток та ускладнення механізму ринкової економіки можуть сприяти вдосконаленню його методів.

Методи аналізу фінансового стану підприємства постійно вдосконалюються по мірі настання змін в економічному середовищі нашої держави.

На основі форм № 1–2 практикою фінансового аналізу виділено такі основні методи:

- горизонтальний аналіз – порівняння кожної позиції в інформації з попереднім періодом;
- вертикальний аналіз – визначення структури підсумкових фінансових показників;
- трендовий аналіз – порівняння кожної позиції в інформації з низкою попередніх періодів [1].

Ефективне виробництво та реалізація якісної продукції позитивно впливають на фінансово-економічний стан підприємства. Збої у виробничому процесі, погіршення якості продукції, ускладнення з її реалізацією ведуть до зменшення надходження коштів на рахунки підприємства, внаслідок чого погіршується його платоспроможність. Очевидним також є і зворотний зв'язок, який полягає у тому, що відсутність коштів може призвести до перебоїв у забезпеченості матеріальними ресурсами, а отже, і у виробничому процесі.

Оцінювання результатів діяльності підприємств є одним із основних елементів у системі управління і обґрунтування господарських рішень. Він становить інтерес для інвесторів, кредиторів, постачальників матеріально-технічних ресурсів, державних органів управління й виробничих менеджерів.

Є два принципово різних підходи до оцінювання діяльності підприємства. За першого підходу оцінюють діяльність підприємства на основі одного синтетичного показника, максимізація або мінімізація якого забезпечить прийняття оптимального рішення. Як такі показники пропонуємо використовувати: обсяги продажу, прибуток, собівартість продукції та ін. Однак використання цих показників має низку вад, зумовлених впливом на них чинників ринково-кон'юнктурного характеру.

Другий підхід до оцінювання результатів роботи підприємств ґрунтується на системі показників, які всебічно відображають стан і розвиток діяльності суб'єкта господарювання.

Досконала система аналітичних досліджень допомагає уникнути необґрунтованого ризику та адаптуватись до ринкового середовища. Фінансовий аналіз дає змогу визначити розміри очікуваних результатів, з'ясувати причини відхилень, виявити резерви підвищення ефективності виробництва, дає

інформацію про платоспроможність підприємства, забезпеченість власними оборотними коштами, виконання фінансового плану, розміщення джерел фінансування [2].

Перспективу розвитку підприємства можна визначити, передбачивши діапазон можливих ризиків. Ризикову ситуацію представляють у вигляді взаємодії факторів ризику, причин, які породжують ризик. Виникнення ризику обумовлене взаємозв'язком зовнішнього та внутрішнього середовищ. Оскільки зовнішнє середовище має здатність впливати на внутрішнє, то аналіз слід починати з зовнішніх факторів. До них відносять нормативно-правову базу, погодні умови, соціально-політичну та соціально-демографічну ситуацію в країні, рівень підприємницької активності, стан споживчого ринку, рівень життя населення, покупна спроможність гривні, тощо. До факторів ризику відносять лише ті потоки, які підприємство не може передбачити. Отримати інформацію щодо ступеня ризику діяльності підприємства можна при аналізі абсолютних показників та фінансових коефіцієнтів.

Значне коливання абсолютних показників діяльності, недотримання їх планових значень, зменшення суми отриманого прибутку, виручки від реалізації і т. п. свідчить про підвищення ризику. Для більшості фінансових коефіцієнтів встановлені нормативні (рекомендовані) значення та межі їх коливання, відхилення від яких призводить до підвищення ризику. Перевага аналізу коефіцієнтів у тому, що з потоку інформації виділяється загальна база для порівняння, що дозволяє порівнювати великі фірми з малими. Але не можна робити висновки, спираючись тільки на один показник. Один показник може бути симптомом, але для того щоб зробити повноцінний висновок про діяльність підприємства або знайти причини, треба проаналізувати ситуацію з різних сторін.

Ефективність фінансового аналізу та адекватність кінцевих результатів поставленим завданням не в останню чергу забезпечується доцільністю вибору інструментарію, що здійснюється на даному етапі, та обґрунтованістю такого вибору.

Інструментарій, що може бути використаний виконавцем комплексного аналізу для обробки вхідної фінансової інформації, широко представлений цілим рядом формалізованих методик, які, відповідно до специфіки їхніх загальних характеристик, можна об'єднати у три великі групи:

- ранжування фінансових показників та коефіцієнтів;
- розрахунок інтегрального показника фінансового стану підприємства – об'єкта дослідження;
- порівняння розрахункових показників з еталонними величинами [4].

Економічний аналіз фінансового стану підприємства використовує весь комплекс доступної інформації, носить оперативний характер і цілком підпорядкований волі керівництва підприємства. Тільки такий аналіз дає змогу реально оцінити стан справ на підприємстві, досліджувати структуру собівартості не тільки усієї випущеної і реалізованої продукції, але й собівартості окремих її видів, склад комерційних і управлінських витрат, дає змогу з особливою точністю вивчити характер відповідальності посадових осіб за дотриманням розділів бізнес-плану.

Стійке фінансове становище формується в процесі усієї виробничо-господарської або комерційної діяльності підприємства. Однак партнерів та акціонерів підприємства цікавить не процес, а результат, тобто

саме показники фінансового стану за звітний період, які можна визначити на основі офіційної фінансової звітності.

Основними показниками оцінювання фінансово-економічного стану підприємства є такі:

1. Показники майнового стану: коефіцієнти зношення основних засобів, мобільності активів і частка обігових виробничих активів;

2. Показники ліквідності: коефіцієнти поточної, абсолютної ліквідності та співвідношення короткотермінової дебіторської і кредиторської заборгованостей;

3. Показники платоспроможності: коефіцієнти забезпеченості власними обіговими коштами, фінансового левериджу і маневреності власних обігових коштів;

4. Показники ділової активності: коефіцієнти обіговості активів, дебіторської заборгованості, основних засобів і період фінансового циклу;

5. Показники рентабельності: коефіцієнти рентабельності власного капіталу, період окупності капіталу і стійкості економічного зростання [4].

У залежності від цілей та обсягу аналізу можна виділити наступні види аналізу:

- експрес-діагностика підприємства;
- оцінка фінансової діяльності підприємства;
- підготовка обґрунтування для інвестицій [1].

Експрес-аналіз фінансового стану і комплексний аналіз фінансового стану підприємства відрізняються по: широті аналізу; глибині дослідження; менш і більш детальному підходах до різних сторін діяльності підприємства.

Експрес-діагностика дає миттєвий погляд на ситуацію в компанії і призначена для пошуку і виділення найбільш важливих і складних проблем у керуванні фінансами. Її основною задачею є звуження масштабів пошуку проблем і їхнього вирішення.

Цей вид аналізу припускає незначні витрати часу для одержання результату і наступне проведення додаткових аналітичних досліджень по виділених напрямках. Експрес-діагностика підприємства припускає вивчення поточних (тактичних) аспектів діяльності компанії.

Фінансовий блок експрес-діагностики являє собою набір універсальних показників, що розраховуються на базі основних форм бухгалтерської звітності.

Вищенаведені основні аспекти аналізу показників, які необхідно оцінити в ході експрес-діагностики. Вони описують різні сторони діяльності компанії, дозволяючи визначити найбільш серйозні її проблеми.

Дуже важливо розглядати всі показники в динаміці, оскільки це дає можливість зіставити дані й оцінити тенденції їхньої зміни.

Комплексна оцінка фінансової діяльності компанії – більш глибокий і комплексний аналіз. У запропонованому варіанті він будується на основі комплексу показників, а також моделі Du Pont і розглядає всі сторони діяльності компанії з погляду стратегічного розвитку бізнесу.

Є два основні підходи до оцінки фінансових показників (коефіцієнтів): на основі нормативних значень показників; на основі загальногалузевих значень показників.

Взагалі основними вимогами оцінки стану діяльності підприємства є:

- простота;
- своєчасність;
- стандартизація;
- виваженість в оцінках;
- ясність викладу [2].

Пошук ефективних механізмів управління фінансовими ресурсами та забезпечення їх реальної інтеграції в систему ринкових відносин зумовлює потребу розроблення певної фінансової стратегії на певному етапі розвитку підприємства. Адже сьогодні нас відділяє вже немало часу відтоді, як Україна стала на шлях ринкових перетворень. Цей шлях і досі залишається складним та запутаним, а часом навіть незбагненим пересічному громадянину, що давно звик чути про реформування економіки, не помічаючи реальних змін на краще. На думку багатьох західних економістів, проблема української промисловості полягає в тому, що керівники багатьох підприємств є вихованцями старої командно-адміністративної системи господарювання, в якій, за відсутності функціонуючого ринкового механізму та дефіцитності ресурсів, споживчий попит сприймався як небажане явище або навіть як гальмо економічного розвитку. Відмінність ринкової економіки в цьому плані полягає в тому, що споживчий попит у будь-якій формі виробник розуміє як стимул до збільшення обсягів виробництва.

Світовий досвід доводить, що дійсне просування на шляху реформ залежить від змін у виробничій сфері та знаходженні ефективних форм господарювання. Важливу роль у цьому процесі в Україні відіграє об'єктивний аналіз фінансового стану підприємств.

Таким чином, на основі даних фінансової звітності, основних показників діяльності господарюючого суб'єкта та за допомогою використання найпоширеніших методів оцінювання фінансового та техніко-економічного стану підприємства можна зробити висновок про ефективність функціонування того чи іншого конкретного суб'єкта господарювання. А вже за допомогою використання статистичних методів та результатів оцінювання діяльності певної вибірки підприємств може бути оцінена підприємницька діяльність певного регіону або держави.

Важливим напрямком удосконалення економічного аналізу є широке використання математичних методів, підвищення ефективності аналізу діяльності підприємств та їхніх підрозділів. Це досягається за рахунок скорочення термінів проведення аналізу, більш повного охоплення впливу факторів на результати комерційної діяльності, заміни наближених чи спрощених розрахунків точними обчисленнями, постановки і розв'язку нових багатовимірних задач аналізу.

Сформульовану математично задачу економічного аналізу можна розв'язати одним з відомих математичних методів. Ознаки класифікації економіко-математичних методів значною мірою умовні. Наприклад, задачі управління запасами можуть розв'язуватись методами математичного програмування та із застосуванням теорії масового обслуговування. Сітьове планування і управління використовують всілякі математичні методи, наприклад, методи елементарної математики використовуються в економічних розрахунках при обґрунтуванні потреб у ресурсах, обліку витрат на виробництво, розробці планів, проєктів, при балансових розрахунках і т. д.

Широке поширення в економічному аналізі мають методи математичної статистики. Ці методи застосовуються в тих випадках, коли зміну показників, що аналізують, можна представити як випадковий процес. Статистичні методи є основним засобом вивчення масових, повторюваних явищ та відіграють важливу роль у прогнозуванні поведінки економічних показників. Коли зв'язок між характеристиками

ками, що аналізуються, не детермінований, а стохастичний, то статистичні та ймовірнісні методи – це практично єдиний інструмент дослідження. Найбільшого поширення з математико-статистичних методів в економічному аналізі отримали методи множинного та парного кореляційного аналізу.

Економетричні методи є своєрідним поєднанням трьох областей знань: економіки, математики і статистики. Основою економетрії є економічна модель, під якою розуміють схематичне представлення економічного явища чи процесу за допомогою наукової абстракції, відображення їхніх характерних рис [2].

Найбільшого поширення в сучасній економіці отримав метод аналізу економіки «витрати-випуск». Це матричні (балансові) моделі, що дозволяють у найбільш компактній формі представити взаємозв'язок витрат і результатів виробництва. Зручність розрахунків і чіткість економічної інтерпретації – головні особливості матричних моделей. Це важливо при створенні систем механізованої обробки даних, при плануванні виробництва продукції з використанням ЕОМ.

Методи математичного програмування – основний засіб розв'язання задач оптимізації виробничо-господарської діяльності. За своєю суттю, це – засіб планових розрахунків. Цінність їх для економічного аналізу виконання бізнес-планів полягає в тому, що вони дозволяють оцінювати напруженість планових завдань, визначати лімітуючі групи устаткування, види сировини і матеріалів, одержувати оцінки дефіцитності виробничих ресурсів і т. п. [2].

Теорія ігор як розділ дослідження операцій – це теорія математичних моделей прийняття оптимальних рішень в умовах невизначеності чи конфлікту декількох сторін, що мають різні інтереси.

Теорія масового обслуговування досліджує на основі теорії ймовірностей математичні методи кількісної оцінки процесів масового обслуговування. Так, кожне із структурних підрозділів промислового підприємства можна представити як об'єкт системи обслуговування.

Загальною особливістю всіх задач, які пов'язані з масовим обслуговуванням, є випадковий характер досліджуваних явищ. Кількість вимог на обслуговування і часові інтервали між їхнім надходженням носять випадковий характер, їх не можна однозначно передбачити. Однак у своїй сукупності безліч таких вимог підкоряється певним статистичним закономірностям, кількісне вивчення яких і є предметом теорії масового обслуговування.

У ряді випадків доводиться знаходити розв'язок екстремальних задач при неповному знанні механізму явища, яке розглядається. Такий розв'язок відшукується експериментально.

В останні роки в економічній науці підсилюється інтерес до формалізації методів емпіричного пошуку оптимальних умов протікання процесу, що використовують людський досвід та інтуїцію. Евристичні методи (розв'язки) – це неформалізовані методи розв'язку економічних задач, які пов'язані з господарською ситуацією, яка сформувалася, на основі інтуїції, минулого досвіду, експертних оцінок фахівців і т. п. [4].

Застосування того чи іншого математичного методу в економічному аналізі спирається на методологію економіко-математичного моделювання господарських процесів і науково обґрунтовану класифікацію методів і задач аналізу.

За ознакою оптимальності всі економіко-математичні методи (задачі) поділяються на дві групи: оптимізаційні і неоптимізаційні. Якщо метод чи

задача дозволяє шукати розв'язок за заданим критерієм оптимальності, то цей метод відносять до групи оптимізаційних методів. У випадку, коли пошук розв'язків ведеться без критерію оптимальності, відповідний метод відносять до групи неоптимізаційних методів.

За ознакою одержання точного розв'язку методи поділяються на точні та наближені. Якщо алгоритм методу дозволяє одержати тільки єдиний розв'язок за заданим критерієм оптимальності чи без нього, то даний метод відносять до групи точних методів. У випадку, коли при пошуку розв'язку використовується стохастична інформація і розв'язок задачі можна одержати з будь-яким ступенем точності, то метод відносять до групи наближених. До даної групи відносять також і такі, які не гарантують одержання єдиного розв'язку за заданим критерієм оптимальності.

Таким чином, використовуючи тільки ці дві ознаки класифікації, всі економіко-математичні методи поділяються на чотири групи: 1) оптимізаційні точні методи; 2) оптимізаційні наближені методи; 3) неоптимізаційні точні методи; 4) неоптимізаційні наближені методи [3].

Велике значення в аналізі господарської діяльності має поєднання методів (задач) балансових і факторних.

Балансові методи – це методи аналізу структури, пропорцій, співвідношень.

Під економічним факторним аналізом розуміються поступовий перехід від вихідної факторної системи (результативний показник) до кінцевої факторної системи (чи навпаки), розкриття повного набору прямих, кількісно вимірних факторів, що впливають на зміну результуючого показника.

При прямому факторному аналізі виявляються окремі фактори, що впливають на зміну результуючого показника чи процесу, встановлюються форми детермінованої (функціональної) чи стохастичної залежності між результативним показником і певним набором факторів і, нарешті, з'ясовується роль окремих факторів у зміні результуючого економічного показника.

В економічному аналізі, крім задач, що зводяться до деталізації показника і до розбивки його на складові частини, існує група задач, де потрібно пов'язати ряд економічних характеристик у комплексі, тобто побудувати функцію, що містить у собі основні якості усіх розглянутих економічних показників-аргументів, тобто задач синтезу. У даному випадку ставиться обернена задача (щодо задачі прямого факторного аналізу) – задача об'єднання ряду показників у комплекс.

Нехай маємо набір показників $x_1, x_2, \dots, x_n$, що характеризують деякий економічний процес (L).

Кожний з показників однобічно характеризує процес L. Потрібно побудувати функцію $f(x)$ зміні процесу L, що містить у собі основні характеристики всіх показників $x_1, x_2, \dots, x_n$ чи деяких з них у комплексі. Залежно від мети дослідження функція $f(x)$ повинна характеризувати процес у статичній чи в динамічній. Дана постановка задачі називається задачею оберненого факторного аналізу [4].

Задачі оберненого факторного аналізу можуть бути детермінованими і стохастичними.

Для детального дослідження економічних показників чи процесів необхідно проводити не тільки одноступінчатий, але і ланцюговий факторний аналіз: статичний (просторовий) і динамічний (просторовий і в часі).

При застосуванні ланцюгового динамічного факторного аналізу для повного вивчення поведінки результуючого показника недостатньо його статичного значення; факторний аналіз показника проводиться на різних інтервалах дроблення часу, на яких досліджується показник.

Економічний факторний аналіз може бути направлений на з'ясування дії факторів, що формують результати господарської діяльності, за різними джерелами просторового чи часового походження [3].

Аналіз динамічних (часових) рядів показників господарської діяльності, розщеплення рівня ряду на його складові (основну лінію розвитку – тренд, сезонну, чи періодичну складову, циклічну складову, що пов'язана з явищами відтворювання, випадкову складову) – задача часового факторного аналізу.

Сучасні методи оцінки підприємницької діяльності можна умовно об'єднати у дві великі групи: методи мікрорівня і методи макрорівня

До методів мікрорівня належать:

- опитування населення, експертів та вибіркові обстеження суб'єктів економічної діяльності;
- аналіз податкових перевірок і даних правоохоронних органів;
- спеціальні методи економіко-правового аналізу.

Метод бухгалтерського аналізу передбачає дослідження бухгалтерського обліку для виявлення облікових невідповідностей та відхилень.

Метод документального аналізу – це дослідження бухгалтерських документів на наявність невідповідностей у зовнішньому оформленні та змісті облікових документів.

Метод економічного аналізу дозволяє виявити причини відхилення від нормальної економічної діяльності. Існують чотири різновиди цього методу, які використовуються для виявлення економічних злочинів:

- метод співставлень;
- метод спеціальних розрахункових показників;
- метод стереотипів;
- метод коригуючих показників.

Недоліки методів мікрорівня полягають в тому, що вони можуть надати тільки точкову оцінку підприємницької діяльності.

До методів макрорівневої оцінки належать:

- економетричні методи;
- структурні методи;
- експертний метод;
- метод зіставлення галузей [2].

Висновки. Аналіз стану підприємства є важливою задачею для кожного господарюючого суб'єкта та є запорукою розвитку та процвітання підприємницької діяльності на рівні регіону, галузі виробництва, країни в цілому.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Аветисян К.П. Формування системи моніторингу конкурентного розвитку підприємства / К.П. Аветисян, Г.В. Толкачева // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті, 2009. – С. 235–243.
2. Азов Г.Л. Анализ деятельности конкурентов / Г.Л. Азов. – М.: ГАУ, 1995. – 80 с.
3. Азов Г.Л. Конкуренция, анализ, стратегия и практика / Г.Л. Азов. – М.: Центр экономики и маркетинга, 1996. – 216 с.
4. Азов Г.Л. Конкурентные преимущества фирмы / Г.Л. Азов, А. П. Челенков. – М.: ОАО «Типография «НОВОСТИ», 2000. – 256 с.